

Actie tegen het vliegtuiglawaai op de avond Dorpen willen gaan wrikken aan het

oefenschema vliegbasis

Sfeer van welwillend begrip voor elkanders problemen

Besluit vergadering: deputatie naar de staatssecretaris

Voorzitter B. D. Boelstra van Dorpsbelang Jelsum-Cornjum, dat de voorstap tot de bijeenkomst had genomen, maakte de spelregels meteen duidelijk: laten we het fijn houden, laten we democratisch overleggen en er geen politiek bij halen. Geen plannen voor een optocht of zo, want dat heeft indertijd ook niks uitgehaald.

De representanten van de zusterverenigingen uit Lekkum, Stiens, Britsum, Marssum, Beefgum en Engelum waren het daarmee roerend eens en het communistiche Statenlid De Boer uit Noordwolde begon meteen te zwijgen. De heer J. T. Vellenga, ex-wethouder van Leeuwarden en aankomende parlementarier in de Tweede Kamer, geïnteresseerd aanwezig, wierp een brede glimlach rond en de overste K. Akkerman, hoofd Luchtmachtvoorlichtingsdienst, die kolonel Knoop secondeerde werkte een een vertaling uit het Fries.

Terwijl met een lome regelmaat de Starfighters, door merg en been dringend huilend, overscheerden, werden de kaarten op tafel gelegd. De dorpen rond de basis en vooral Jelsum, Cornjum en Marssum hebben bijzonder veel hinder van de vluchten der F-104's gedurende de avonduren. De vergaderingen en feesten worden gestoord, de kinderen komen niet in slaap, de mensen schrikken keer op keer en de zenuwen raken tot het uiterste gespannen. Is het nou niet mogelijk om op de een of andere manier daar van af te komen?

H. Jansma (Jelsum): „Het gaat niet tegen die vliegtuigen, het gaat tegen dat lawaai. Zouden we met een handtekeningactie er niet iets tegen kunnen doen?” J. Tolsma (Stiens): „Die basis is er nu eenmaal. Helaas. B i j e e n p a r t i k u l i e r b e d r i j f k o n j e d e H i n d e r v e t t o e p a s s e n . D i t i s e e n k a s t i j d i n g v o o r d e b e v o l k i n g . W i j i n S t i e n s h e b b e n m e e r l a s t d a n v r o e g e r , m a a r i k b e k l a a g d i e m e n s e n i n J e l s u m e n C o r n j u m e n M a r s s u m . M e v r o u w F . V e r f - V e l z e n (M a r s s u m) , e c h t g e n o t e v a n e e n l u c h t m a c h t m i l i t a i r : „ B i j o n s b o u w e n z e h u i z e n t o t v l a k b i j h e t v e l d . N u , v a n d a a g . E n d i e g a a n v o o r h o g e p r i j z e n , t o t b o v e n d e d e r t i g m i l l e w e g . H o e r i j m t m e n d a t ? W i j w o n e n e r m e t p l e z i e r e n o n z e k i n d e r e n s l a p e n d o o r . D e p a r a a t h e i d v a n d e v l i e g e r s e n d e v e i l i g h e i d m o g e n n i e t i n h e t g e d r a n g k o m e n . D a n m a a r l i e v e r z o . I k z e g a l l e e n m a a r w a t i k v i n d . D a t m a g t o c h ? ”

Burgemeester A. Hellinga van Leeuwarderadeel, die als belangstellende present was, meende, dat de overlast na-

tuurlijk duidelijk is, maar dat men, gelat op het feit, dat we in Friesland erg verwend zijn wat de rust betreft, deze zaak ook niet te tragisch moet bekijken. Men moet de kwestie niet dramatiseren. Burgemeester Hoekstra van Menaaldumadeel, die eveneens zijn oor te luisteren legde, merkte op, dat de eerste stap in deze zou moeten zijn een gesprek met de commandant van de basis. „Is die stap al genomen?” J. Calsbeek (Lekkum): „Het gaat om die tijd tussen zes uur en tien uur in de avond. Kan daar nou wat aan veranderd worden?”

Krengen

Kolonel Knoop kreeg vervolgens het woord en leverde een gaaf en indrukwekkend, voornamelijk technisch, exposé over de taak die hij en zijn mensen hebben en de mogelijkheden, welke hem resten wanneer hij alle belangen van de burgerbevolking heeft afgewogen. Hij gaf vlot toe, dat de Starfighters krengen zijn wat hun lawaai betreft maar hij wees van de hand, dat het „de nieuwe commandant” zou zijn op wiens debet de meerdere herrie mag worden geschreven. Toen hij kwam waren de Starfighters er net zo'n beetje. Eerst vloog men resoluut met twee squadrons tegelijk maar dat bracht een onhoudbare overbelasting van het personeel mee (werkweken van 66 uur). Het vliegen met twee squadrons werd gestopt en toen de Starfighterziekte opdook daalde het aantal vliegers nog meer. Er ontstond een achterstand van honderden vliegers. Aan het verminderde aantal vluchten kwam een eind toen de restricties werden opgeheven doch aan inhalen van de verloren uren valt niet te denken. Wel moet men pogen nog niet verder achterop te raken. Met de Hunters waren hoofdzakelijk slechts dagoperaties mogelijk maar de Starfighter kan veel meer en moet ook bij donker worden gevlogen want je koopt niet iets heel duurs om het dan slechts ten dele paraat te maken. Vandaar dat er gevlogen wordt van negen uur à half tien 's morgens tot uiterlijk elf uur 's avonds oftewel tweederde overdag en de rest des avonds.

Mondjesmaat

De kolonel wees er met nadruk op, dat er terdege rekening wordt gehouden met de narigheid, die het overkomen der toestellen aan de burgerij bezorgt en verzekerde zijn gehoor, dat bv. het voorverwarmen aan de kop van de baan, tenminste dertig seconden, nu eenmaal een heilig moeten is, dat bij nalatigheid de verschrikkelijkste gevolgen kan hebben. „Wij vliegen echt niet teveel. Wij vliegen mondjesmaat, zoveel als strikt nodig is en het doorstarten wordt zoveel mogelijk beperkt”. Dat er een ellendige hoop kabaal is wanneer zo'n machine in de landing zit vloeit voort uit de noodzaak snelheid te be-

In een sfeer van welwillend begrip voor elkaars problemen hebben gisteravond lastgevers en lasthebbers inzake het basisvliegtuiglawaai de hoofden in Jelsums koffiehuis Fierstra bij elkaar gestoken. De afgevaardigden van enkele verenigingen voor dorpsbelang, in totaal zestien man en een vrouw, de commandant van het veld, kolonel J. H. Knoop, en de belangstellende anderen maakten er een niet onvruchtbare praatavond van. Resultaat: in principe is besloten de staatssecretaris voor de luchtmacht om een audiëntie te vragen, teneinde het verzoek toe te lichten het avondvliegen door opschuiving van de oefeningen zoveel mogelijk te beperken.

houden (350 km per uur) en 85 pct. van het motorvermogen.

In de studie is voorts of het mogelijk is bij het opwarmen de machines zodanig te plaatsen, dat de volle kracht van de gasstroom niet op een der dorpen is gericht. Maar het vinden van de ideale koers blijkt uiterst lastig. Er zijn overal objecten. En voor een snelle start, hetgeen nu eenmaal in oorlogstijd een zaak van het grootste belang is, kan men dit rangeren met de machines niet velen. De commandant was van mening, dat hij, met het schema in de hand, het avondvliegen niet kan verminderen.

Opschuiven

Hoewel de openhartigheid van militaire zijde geenszins naliet sympathie te wekken voor de zakelijke problemen generzijds wilde de heer Calsbeek dan toch wel eens weter of aan het opschuiven van het schema niet te tornen valt. „Zijn die tijden van het oefenen niet te veranderen?” De heer Tolsma had liever zweefvliegtuigen op de basis en sprak over het overheidsplan van sommige bases zgn. slapende velden te maken. „Dat is de richting”, maar de overste Akkerman torpedeerde met de opmerking, dat de kreet der slapende bases de droomgedachte van een zuidnederlands dagblad is geweest, dat zijn idee indertijd lanceerde met een verholpen maar niet echt staatsetikette. „Slapende bases is nooit door de regering gezegd en er is nooit een communiqué van geweest”. „Dan is dat jammer”, zei de heer Tolsma, niet in het minst ontmoedigd.

Langzamerhand werd men steeds meer gepakt door de idee om het oefenschema te verschuiven. De kolonel bleef bij zijn mening, dat zulks niet mogelijk is. „Ik heb mijn nachturen nodig”, maar de anderen roken een kansje. De afgevaardigde P. Jansma (Stiens) schoof onverwachts helemaal de andere kant uit en wou de Starfighters in het holst van de nacht naar boven hebben.

„Stop 's avonds en vlieg 's nachts”. adviseerde hij. „Dan hoor ik er niets van. Maar misschien maak ik dan meer lawaai dan een straaljager. Dat zijn tenminste de woorden van mijn vrouw”.

De heer Knoop meende, dat vliegen in de nacht voor zijn mensen („Sommingen wonen in Groningen, anderen in Harlingen”) allerlei kwalijke kanten heeft. Bovendien mag er in ons land na middernacht niet gevlogen worden. Jansma (Stiens), hardnekkig: „We kunnen toch proberen iets aan dat schema te veranderen”.

Hierna volgde een stroom mooie maar kostbare tips uit de vergadering. De een wilde de basis verleggen, een ander ging dorpen verhuizen. Ook wenste een derde, dat de Starfighters een poosje verkasten naar andere velden terwijl nummer vier aan het slepen ging met de startbanen. Een en ander leverde bezwaren op.

Jansma (voornoemd), still going strong: „De regering kan toch regelingen treffen”. De kolonel, voorzichtig: „Ik heb stomweg geen mogelijkheid om daarover een oordeel te vellen. Dat ligt niet op mijn terrein”.

De heer Calsbeek, de bezonken rust zelf: „Zou de kolonel ons niet de weg kunnen wijzen naar de juiste plaats waar we wel moeten aankloppen?” Burgemeester Hellinga: „Mijns inziens moet men zich richten tot de staatssecretaris en liefst een audiëntie vragen. Het is mogelijk, dat in een gesprek bepaalde dingen naar voren komen, die we nu niet zien”.

Hap van drie uren

Kamerlid Vellenga kwam vervolgens spontaan met de offerte om in zijn kwaliteit hulp te bieden bij het vinden van een oplossing: „Het gaat om een hap van drie uren en de vraag is of dat in het oefenprogramma is terug te vinden. Ik zou als Kamerlid u mijn diensten willen aanbieden, als belangstellend Leeuwarder, los van politieke overwegingen”.

De kolonel kauwde na op de gedachte om dat schema terug te brengen van negen-tot-elf op zes-tot-zeven. Hij wist zeker, dat zolets via Zeist toch naar de grote baas in Den Haag zou gaan en vandaar naar de staatssecretaris. Hij zag weinig heil in een dubbele lancering: een brief naar hem en een direct naar de staatssecretaris. Liever alleen dat laatste.

Hierna vroeg de voorzitter de vergadering (sterk gelaardeerd met pers) om een besluit te nemen hetgeen een poosje verwarring gaf want toen moest er ook gepraat worden over de grootte van een eventuele delegatie. Niet te groot, vond men. Sterk en krachtig en doelbewust. Jawel.

De voorzitter verzocht tenslotte of de beide burgemeesters, het Kamerlid en de mensen van Jelsum Cornjum en Marssum nog even wilden blijven teneinde over de adhaesie der gemeenten en het werkcmité te spreken. De anderen wilden hun consumpties gaan betalen doch dat hoefde niet want alles was op rekening van de gastheren. Hetgeen een prettige en positieve bijeenkomst een gul en waardig slot verschaftte.